

Obvladovanje hrupa v gradbeništvu

Izpostavljenost močnemu hrupu na delovnem mestu lahko povzroči nepopravljivo okvaro sluha, nezgodo pri delu in prispeva k drugim zdravstvenim težavam. Ta bilten predstavlja uvod v obvladovanje hrupa v gradbeništvu.

DANGER Noise hazard **Nevarnost hrupa** **Hrup v gradbeništvu**

V gradbeništvu je veliko delovnih nalog, pri katerih je prisoten hrup. To pomeni, da so lahko delavci izpostavljeni ne samo hrupu, ki nastaja pri njihovem delu, ampak tudi hrupu iz okolice ali ozadja, ki nastaja pri opravljanju drugih del na gradbišču. Nekateri povzročitelji hrupa v gradbeništvu so:

- udarna orodja (na primer lomilci betona);
- uporaba eksploziva (na primer razstreljevanje, pištole);
- oprema na pnevmatski pogon;
- motorji z notranjim izgorevanjem.

Obvladovanje hrupa – pred začetkom del na delovišču

Načrtujte ukrepe za nadziranje hrupa v:

- fazi načrtovanja – odpravite ali v čim večji meri zmanjšajte hrupno delo;
- organizacijski fazi – načrtujte način vodenja gradbišča in nadziranja tveganj;
- fazi sklepanja pogodb – zagotovite, da izvajalci izpolnjujejo zakonske zahteve;
- fazi gradnje – ocenite tveganja in jih odpravite ali nadzorujte ter redno posodablajte oceno tveganja.

Pred začetkom del na gradbišču:

- nabavljajte delovno opremo, ki ne povzroča prekomernega hrupa;
- določite zahteve v zvezi z nadzorom hrupa v razpisni dokumentaciji, pri čemer spoštujte nacionalno zakonodajo, ki določa minimum zahtev;
- načrtujte delovni proces tako, da se izpostavljenost delavcev hrupu zmanjša na najnižjo raven;
- izvajajte program nadziranja hrupa (na primer z načrtovanjem, usposabljanjem, urejanjem gradbišča, vzdrževanjem).

Zakonodaja

- Direktiva Sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu;
- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/10/ES z dne 6. februarja 2003 o minimalnih zahtevah za varnost in zdravje v zvezi z izpostavljenostjo delavcev fizikalnim dejavnikom (hrup);
- Direktiva Sveta 89/656/EGS z dne 30. novembra 1989 o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah za osebno varovalno opremo, ki jo delavci uporabljajo na delovnem mestu.

Direktive določajo minimalne zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Nacionalna zakonodaja lahko določa strožje zahteve, kar lahko preverite pri pristojnem organu. Tudi druge direktive lahko posegajo v to področje⁽¹⁾. Poleg tega obstajajo še harmonizirani standardi (na primer za meritve emisij hrupa).

Obvladovanje hrupa na delovišču

Aktivno obvladovanje hrupa je nujno takoj, ko se delo na delovišču začne. Na to lahko gledamo kot na štiristopenjski proces.

- **Ocena** – pristojna oseba mora oceniti tveganja zaradi izpostavljenosti hrupu.
- **Odstranitev** – odpravite vire hrupa na delovišču.
- **Nadzor** – izvedite ukrepe za preprečevanje izpostavljenosti hrupu, osebna varovalna oprema za varovanje sluha naj se uporabi le v skrajni sili.
- **Pregled** – preverite, če je prišlo do sprememb pri delu, in ustrezno popravite oceno tveganja in kontrolne ukrepe.

Ocena

Izpostavljenost delavca hrupu je treba oceniti in biti pri tem še posebej pozoren na:

- delavca in njegovo izpostavljenost, vključno z:
  - ravnijo, vrsto in trajanjem izpostavljenosti, vključno s kakršnokoli izpostavljenostjo nenadnemu hrupu ter, ali delavec spada v posebej rizično skupino;
  - kjer je možno: učinki na varnost in zdravje delavca, ki izvirajo iz kombinacije hrupa in vibracij ter hrupa in z delom povezanih ototoksičnih substanc (snovi, ki lahko povzročajo okvare sluha);
  - tveganji za varnost in zdravje delavca, če ni slišal opozorilnega signala ali alarma;
  - obsegom izpostavljenosti hrupu, ki traja dalj od običajnega delovnika, za kar je odgovoren delodajalec;
- tehnično znanje in informacije, vključno z:
  - informacijami o emisijah hrupa, ki jih predloži proizvajalec delovne opreme;
  - obstojem alternativne delovne opreme, ki je načrtovana tako, da je zmanjšana emisija hrupa;
  - pomembnimi informacijami o zdravstvenem nadzoru;
  - dostopnostjo primerne opreme za varovanje sluha.

Odprava hrupa

Kjer je le možno, je treba hrup odpraviti, kar se lahko doseže s spremenjenim načinom gradnje ali delovnih metod. Če odprava ni možna, je treba hrup nadzorovati.

Nadzor

Obstajajo trije koraki za varovanje delavcev pred hrupom z uporabo tehničnih in organizacijskih ukrepov:

- nadzor hrupa pri viru;
- kolektivni varnostni ukrepi, vključno z organizacijo dela;
- osebna varovalna oprema za varovanje sluha.

(¹) Na primer: Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 98/37/ES z dne 22. junija 1998 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi s stroji.

Nadzor hrupa pri viru

Med te kontrolne ukrepe spadajo:

- uporaba strojev z manjšo emisijo hrupa;
- izogibanje udarcem kovine ob kovino;
- dušenje hrupa ali izolacija delov, ki vibrirajo;
- namestitev dušilcev zvoka;
- izvajanje preventivnega vzdrževanja: ko se deli obrabijo, se lahko jakost hrupa spremeni.

Kolektivni kontrolni ukrepi

Poleg zgoraj omenjenih korakov so možni še ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti hrupu vseh tistih, ki so mu lahko izpostavljeni. Na deloviščih, kjer dela več izvajalcev, je sodelovanje med delodajalci zelo pomembno. Med kolektivne ukrepe sodijo:

- razmejitev hrupnih delovnih mest od drugih in omejen dostop do hrupnih območij;
- onemogočanje širjenja zvoka po zraku, z uporabo protihrupnih ograj in pregrad;
- uporaba absorpcijskih materialov za zmanjšanje odmeva;
- omejitev hrupa in vibracij z uporabo posebnih plošč;
- takšna organizacija dela, ki omejuje zadrževanje v okolju, kjer hrup presega dovoljeno raven;
- načrtovanje hrupnih del za čas, ko je izpostavljenih najmanj delavcev;
- načrtovanje delovnih urnikov, s katerimi se nadzoruje izpostavljenost hrupu.

Obvezna uporaba osebne varovalne opreme za varovanje sluha

Osebna varovalna oprema za varovanje sluha

Osebna varovalna oprema za varovanje sluha naj se uporablja le v nujnih primerih. Kadar je potrebna,

- je njena uporaba predpisana in obvezna;
- mora ustrezati delu, vrsti in jakosti hrupa ter biti združljiva z drugo varovalno opremo;
- morajo imeti delavci možnost izbire ustrezne opreme za varovanje sluha, ki je za njih najbolj udobna;

- je treba organizirati usposabljanje o načinu uporabe, shranjevanja in vzdrževanja osebne varovalne opreme za varovanje sluha.

Vključite delavce

Delavci na gradbišču pogosto poznajo težave, povezane s hrupom, in možne rešitve, zato se je treba z zaposlenimi in njihovimi predstavniki posvetovati med postopkom ocenjevanja tveganja ter v razpravah o načinu izvajanja kontrolnih ukrepov.

Pregled

Delo na gradbišču se pogosto spreminja. Pogosto preglejte oceno tveganja in ustrezno spremenite veljavne kontrolne ukrepe.

Usposabljanje

Usposabljanje je pomemben del nadzora hrupa. Usposobiti je treba:

- osebe, ki merijo hrup;
- osebe, ki pripravljajo razpisno dokumentacijo, da bodo od izvajalcev zahtevale nadzor hrupa;
- vodilne delavce, da lahko opravijo svoje naloge v zvezi z nadzorom in vodenjem evidenc;
- delavci morajo vedeti, kako in zakaj uporabljati delovno opremo, in poznati kontrolne ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti hrupu na najnižjo raven.

Usposabljanje mora biti čim bolj prilagojeno potrebam. Delavci v gradbeništvu so pogosto usposobljeni za več različnih del in uporabljajo mnogo različnih orodij. Vedeti morajo, kako zmanjšati svojo izpostavljenost hrupu pri vsakem orodju. Posebno pozornost je potrebno nameniti usposabljanju novih delavcev.

Zdravstveni nadzor

Delavci imajo pravico do ustreznega zdravstvenega nadzora^(*). Če se izvaja zdravstveni nadzor, kot na primer meritve sluha, je treba hraniti zdravstveno evidenco za vsakega delavca posebej in ga obveščati o rezultatih. Informacije, pridobljene v postopku spremljanja, je treba uporabiti pri pregledu ocene tveganja in kontrolnih ukrepov.

Dodatne informacije

Ta bilten je namenjen podpori Evropskemu tednu varnosti in zdravja pri delu 2004. Drugi bilteni iz te serije in nadaljnje informacije v zvezi z dejavnostjo gradbeništvu so na voljo na spletni strani <http://ew2004.osha.eu.int>. Ti viri se stalno dopolnjujejo in posodablajo. Informacije o zakonodaji EU s področja varnosti in zdravja pri delu je moč najti na: <http://europe.osha.eu.int/legislation/>.

(*) V okoliščinah, določenih v nacionalni zakonodaji, ki povzema Direktivo 89/391/EGS in Direktivo 2003/10/ES.